

REDACTOR

DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOSMANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 90 Lei

Pe 6 luni . . . 45 Lei

Pe 3 luni . . . 24 Lei

Numărul 2 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Pentru restanțieri.

Fiind în ultimul cvartal al anului, rugăm cu toată insistența pe abonenții ziarului nostru, cari încă nu ne-au plătit abonamentul întreg pe 1923, să ne trimită cât mai curând suma restantă, pentruca și noi să putem face față creditorilor, cari nu mai pot să aștepte.

Red. și Adm. „UNIRII“.

Printre ruine.

Dintr'o nouă vizitație canonică a Înalt Preasfinției Sale pâr. mitropolit Vasile. —

(=) Pentru a avea o orientare completă asupra parohiilor sale din ținuturile săcuștii, pâr. mitropolit Vasile a plecat la 29 Octombrie c. în părțile Odorheiului, iar apoi, pe la începutul lui Noemvrie, pe valea Nirajului, în protopopiatul Murăș-Săcuime.

Vizitația aceasta s'a făcut în timp relativ scurt, fiindcă din bunăvoința autorităților locale prefectul V. Neamțiu dela Odorheiu și subprefectul P. Roșca din Târgu-Murăș) precum și alții binevoitori, întreg drumul a putut fi făcut cu automobile, în condiții din cele mai avantajoase. Mult a contribuit la aceasta și timpul, care n'a lăsat nimic de dorit, așa că înaltul prelat a putut să apropie și satele cele mai scunse, văzând din nemijlocitate apropiere toată valea pe care o ascund între bârnelor roase de vremea vremii bisericuțele noastre de pe vârfuri de deal și dela margini de sate.

Drumul acestei vizitații a dus în cea mai mare parte peste ruine. Și când spunem cuvântul acesta, pe care am crezut că e bine să-l punem în titlu, ne gândim nu într'atât la ruina materială a ceea ce se cheamă biserică și casă parohială, cât mai vărtos la acea înstrăinare de aproape pretutindeni a limbii și pe alocurea chiar și aceea a sufletului românesc, cari ne-amănat cu mai mult drept pot să fie numite — ruine.

E o durere să treci și pe valea Nirajului, să spui strâns de orașul Târgu-Murăș, dar a căuta mai de aproape stările din părțile Odorheiului este deadreptul o jale.

Acolo, avem măcar în centru o puternică păzire românească și situația bisericii noastre încă nu este din cele mai rele, așa că rememându-se înspăimântătoarea lipsă de preoți — în lucru inomis necesar —, Târgul-Murăș, care, cu toată desinteresarea culpabilă a primăriei lui Dandea (ceva rudenie a primatului Cristea), știut să ne facă o primire din cele mai înmânătoare, ofere bune nădejdi pentru ridicarea întregului jur la o nouă viață. Sunt aici sate, cari din punct de vedere românesc nu s'au tocmai mult de dorit, ca Ogarii, Ivăneștii, Mureșii, Tirimia-mică și chiar Bolintinenii, și că, putând conta și pe ajutorul acestora, o

acțiune cuminte, sprijinită efectiv de organele statului și alimentată statornic din partea ministerului cultelor, poate da în timp relativ scurt rezultatele cele mai bune. Bisericile mai mici ori mai mari — după numărul de pe vremuri al credincioșilor — din Maiad, Iobăgeni, Troița, Roteni, Oaia, Păsăreni, Nicoleşti și Budiul-mic, pot fi destul de ușor refăcute și dacă preoțimea, cea de acum și care neapărat va trebui să i-se adaugă în curând, se va pune cu deadinsul pe lucru, vor spori mereu și sufletele cari se vor strânge în jurul altarelor bisericii noastre, luând o înfățișare tot mai românească, nu numai ca simțire, dar chiar și ca limbă.

Mult mai grea este situația în părțile Odorheiului. Aici avem o singură parohie, unde oamenii știu românește (Jacul român), și abia câteva (Mereștii, Bezidul-nou și încă vre-o două), în cari deși s'a uitat limba se păstrează totuși destul de curată simțirea românească. Incolo, ori că vom privi valea de sus a Târnavei mari cu Elisenii, Bodogaia și Cristurul săcușesc, ori ne vom întoarce spre Satul-Cioc și Sărata Târnavei-mici, ori acelea din valea Homorodului, ca Mărtinaș, Aldea și Ocland, vom găsi aproape pretutindeni aceeași situație puțin mângâitoare, pentru refacerea căreia nici Odorheul însuși, a cărui biserică încă este aproape o ruină, nu ofere garanții mai deosebite.

Multă vreme nu vom putea uita, în legătură cu această vizitație, jalnica priveliște pe care-am avut-o în frunțașă comună ungurească Bodogaia, unde pe o coastă de deal cele două biserică românești, ambele la fel de ruinate (fără uși și ferestre), străjuesc alături un mormânt destul de proaspăt din cimiterul bisericii noastre — a ultimului credincios al legii și al neamului nostru. . . Și cum în jurul nostru nu s'a strâns aici nimeni, obișnuita rugăciune arhierescă făcută pentru cei morți, suna parecă nu a înviere, ci a îngropare definitivă. . .

Și totuși nu putem renunța nici la aceste poziții. Bodogaia este și aici singură în felul ei și dacă protopopul Gergely — născut chiar aici — știe ce spune, o muncă altruistă și stăruitoare, sprijinită din toate părțile cu cea înțelegere care nu poate lipsi nicăieri, când e vorba de probleme atât de vitale pentru neam și biserică, poată să facă și aici minuni. Și dacă voința arhierelui — mărturisită cu deosebite ocazii —, este, ca un singur suflet să nu se mai piardă de aici încolo și — mai mult chiar — ca toate câte ne-au aparținut să fie redobândite, suntem siguri, că lipsa de preoți va înceta cât mai curând și în părțile acestea, trimițându-se pe aici chiar preoții cei mai de seamă, iar pe urma activității acestora turmele risipite de vitregimea vremilor, se vor aduna iar în ocolul părăsit și stănele stricate se vor reface de nou ca prin farmec. . .

Tot ce se cere în scopul acesta este credința în Dumnezeu și în vitalitatea neamului nostru. Având acestea, vom ști să depunem cu

toții munca necesară și atunci din ruinele zilei de astăzi se va înfripa, clipă de clipă, mândră și puternică, cetățuia noastră de mâine.

Ajute Dumnezeu!

Din prilejul unei vizite rogale. Se știe, că Maiestatea Sa Regele Ferdinand a vizitat săptămâna trecută orașele mai însemnate și câteva sate ale Banatului nostru. Din prilejul acesta „*Sionul Românesc*“, organul oficial al eparhiei noastre de Lugoj, a scos un număr festiv, închinat Suveranilor, în care se reimprospetează atitudinea curajoasă și demnă a acelei episcopii de acum 5 ani, când, dintr'o ședință consistorială ținută la 7 Decemvrie 1918, episcopul Dr. Valeriu T. Frențiu dispunea clerului său următoarele:

„Vă îndemn deci în Domnul și vă rog, Venerați Frați și iubiți fii sufleteste, ca de aci încolo pe M. Sa Regele Ferdinand I și *singur numai pe El să-l considerați de Domnitor și al ținuturilor cari fac parte din România mare*. Deodată în virtutea puterii arhieresti . . . dispun, ca atât în sf. liturghii cât și în toate funcțiunile sacre, la orice ocaziune și în orice timp s'ar tinea, la locurile unde sf. biserică se roagă pentru Domnitor, să se amintească, dreptcredinciosul și de Hristos iubitorul regele nostru Ferdinand.“

Acesta este, spune, „S. R.“ *primul act de mărturisire publică bisericească în isbânda idealului național* la noi. Și aceasta într'o vreme, când Sârbii erau încă în Lugoj, amenințând cu represalii, pe cari mai mulți dintre preoții acelei eparhii, cari n'au voit să pomenescă — la fel cu preoții altor biserici (!) — și pe Petar Krai, le-au și îndurat, suferind temniță ordinară și alte mizerii. Foarte potrivit se mai remarcă apoi și alte servicii, pe cari le-a adus în timpul acela episcopia Lugojului cauzei românești a Banatului.

O dovadă mai mult despre sentimentele românești de cari este animată biserică noastră, pe care frații sibieni nu se sfiesc totuși a o acuza într'una cu lipsă de patriotism și alte multe de acestea.

Pentru unirea bisericilor. Cruciata de rugăciuni, pe care a aranjat-o biserică Romei în amintirea sfântului Iosafat Kuncevic, pe ziua de 12 Noemvrie c., când s'au împlinit 300 ani dela moartea lui, și-a avut și în biserică noastră și cu deosebire la noi în Blaj cuvenitul resunet.

Sâmbata și Dumineca trecută s'au spovedit din acest prilej toți elevii școlilor noastre, iar Luni, în ziua aniversării, toate bisericile și capelele Blajului au fost pline de elevii și elevele noastre, cari se apropiau de altare spre a se împărtăși, în semn de rugăciune, cu trupul și sângele Domnului. Pilda lor a fost imitată și de alții mulți, oameni de toate categoriile, așa că numai în Blaj s'au făcut în ziua aceea peste 1500 de cuminecări: o rugăciune din cele mai sfinte în sprijinul idealului atât de râvnit al

creștinismului, care este »unirea sfințelor lui Dumnezeu biserici«.

Increștăm lucrul acesta cu deosebită bucurie, fiindcă ne dăm seamă, că nici un mijloc nu poate fi mai ducător la scop în materia aceasta, decât chiar rugăciunea. Iar rugăciunile colective ale atâtor inimi curățite prin apele pocăinței nu pot să rămână fără orice rezultat. Noi credem aceasta și va da Dumnezeu, ca această credință să se poată provoca și în concret la rezultatele pozitive ale acestei acțiuni.

Să nădăjduim deci cele mai bune și să ne rugăm înainte.

Un pontifical simbolic.

— Scrisoare din Roma. —

Ziua de 28 Octomvrie c. ne-a adus o plăcută surprindere: au sosit la Roma Preasfințitii episcopii *Dr. Valeriu T. Frențiu* al Orăzii și *Dr. Iuliu Hossu* al Gherlei, întimpinați fiind la gară de către clericii români din colegiile Propaganda și sf. Atanasie. În ziua de 4 Noemvrie dragostea părințească a pâr. episcop Iuliu ne-a învrednicit de un pontifical solemn, săvârșit în bisericuța noastră din via delle Copelle, cu care binevenită ocaziune s'a hirotonit intru preot diaconul Ioan M. Seplecan (diec. Gherlei), iar intru subdiacon clericul Nicolae Lupu (dela Blaj) și — poate pentru a da un colorit și mai solemn actului mareț — și-a săvârșit *prima liturgie pâr.* — *principe Vladimir Ghika*, ordinar abia de curând la Paris.

Biserica, îmbrăcată în haină de sărbătoare, e archiplină. Prezenți miniștrii României: dl Pennescu (pe lângă Vatican) și d. Lahovari cu d. secretar al ambasadei (pe lângă Quirinal). Participă întreg colegiul „Propaganda Fide” și „sf. Atanasie” în frunte cu superiorii lor; mai multe seminarii, institute și corporațiuni ecleziastice, toți studenții români din Roma, societatea „Dacia Traiană” și alții mulți. Răs-

punsurile dela liturgie le dă corul bine organizat al clericilor români.

În vorbirea rostită după evanghelie, arhiereul Iuliu zugrăvește în culori vii dragostea cu adevărat creștinească, ce trebuie să domineze sufletul fiecărui om, fiu al aceluiaș Părinte ceresc. Trecând apoi la însemnătatea zilei insistă asupra coincidenței adevărat providențiale, că la altarul sfânt al bisericii se află alături *principele* din vechea și marea familie domitoare, care își servește astăzi prima liturgie — și *fiul de țaran* din Ardeal, ridicat azi la aceeaș treaptă sfântă a Preoției.

Și într'adevăr ni-s'a dat un simbol acolo, un prognostic profetic, lăsându-ne să întvedem unirea întregii noastre națiuni — dela principe până la țaran — în cadrele aceleiași biserici, în fața aceluiaș altar!... Și intruparea *profetiei*, pe lângă toate intrigele infernale ale diavolului îmbrăcat în piele de oameni, nu va întârzia mult, căci Dumnezeu o protejează!...

Virgil.

Din Beiuș.

În 28 Oct. a. c. Reuniunea femeilor române din Beiuș și jur a ținut un foarte reușit festival, din prilejul zilei nașterii M. S. Regina Maria, care e și patrona acestei Reuniuni. — A fost un festival animat, plăcut și frumos, o sinceră expresie a iubirii și a respectului față de Suverana iubită.

Programa era atât de artistică și atât de românească, încât publicul a rămas perfect satisfăcut. Imnul regal, cântat cu precizie și dulce armonie de corul măestrului Hubic, duetele asemenea precise și artistice ale profesorilor liceului de băeți I. Bușița și T. Nagy; minunata și foarte instructiva conferință despre „Regina Maria” a profesoarei Eliza Dr. Pavel dela liceul de fete; admirabilele doine din Bihor armonizate de măestrul Hubic și cântate cu mult elan și precizie de corul lui; Declama-

țiile frumoase și mișcătoare (V. Roșu: „Cântec de G. Coșbuc și prof. Veturia Buteanu: „Reginei noastre” de profesoara Ana Bucur dela liceul de fete) — toate s'au contopit într'un tot armonios, înălțător și românesc, într'o caldă manifestație de alipire către buna noastră Regină.

Trebuie să fixăm aici rolul covârșitor al corpului didactic dela ambele licee ale Beiușului și în special zelul neobosit al d-nei Angela Selăgeanu-Buteanu, prez. Reuniunii și a celorlalte profesoare dela liceul de fete, acuzat din partea unor inconștienți — împreună cu vechiul și atât de bine meritatul liceu de băeți —, cu lipsă de patriotism.

Sub impresia frumoasei manifestații, pâr. canonic P. Tămăian, rectorul internatului român-unit de băeți a ținut un frumos și înflăcărat discurs, în care evoacă icoana Reginei îndurerate de tragedia și ingenunchierea neamului, și apoi adâncă ei bucurie la reînvierea și reîntregirea țării. Deduce apoi, că fiecare Român cinstit trebuie să lupte din răsputeri pentru menținerea și înălțarea țării cucerite cu jertfe, și contra oricărui cutropitor extern sau intern.

Furtunoase aplauze la adresa dinastiei, și în special a M. S. Reginei au urmat cuvintele pâr. Tămăianu.

Ca încheiere amintesc, că zelul neobosit al damelor noastre a aflat expedient de a câștiga parale pentru îmbrăcarea copiilor săraci la Crăciun, prin aranjarea unei expoziții de crisanteme. (Sp.).

Revistă bisericească.

Din cuvântările ce s'au rostit cu prilejul prezentării noului ministru iugoslav Smodlaka la Vatican, reiese, că perractările referitoare la *noul concordat iugoslav* sunt foarte avansate, așa că înfăptuirea lui nu poate să mai întârzie mult.

□ □ Foiața „Unirii”. □ □

In serviciul adevărului.

— Cuvântare rostită la 19 Iulie 1923 în fața Comitetului fondurilor grănițerești din Năsăud pentru apărarea caracterului confesional gr.-catolic al școlilor susținute din acele fonduri*). —

de Prof. Dr. Titus Malaiu.

Este o vorbă creștinească „prin cruce la lumină” (per crucem ad lucem). Deasupra capetelor noastre se îngrămădesc nori negri. Mâni hrăpărețe vreau să ne smulgă moștenirea scumpă dela strămoși: gimnaziul nostru din Năsăud.

La fel s'au îngrămădit norii întunecați asupra Năsăudului, în vara potopului pricinuit de „Valea Caselor”. Fulgere dușmane spintecau cerul și întunec gros cuprindea văzduhul. În câteva clipe s'a năpustit prăpădul apelor năvalnice, cari au cutropit în calea lor totul, făcând mormane de cadavre omenesti. Și în formă de bălaur uriaș ce înghite, potopul îngrozitor prefăce Năsăudul într'o ruină... Inșă, o minune se face. Liceele noastre, și cel vechiu și cel nou, rămân neatinsse. Nu le strivește apa ce se prăvale în vuet nebun, ducând case, vite, arbori desrădăcinați și pietrii cât easele. Nu le strivește, pentru că degetul providenței dumnezeiești le apără. Doar sunt clădite cu prețul sângelui vărsat de grănițerii eroi pe câmpiile Europei în apărarea steagului pe

*) În legătură cu primarticolul din numărul nostru din urmă, începem azi publicarea părților mai însemnate din cuvântările inimoase ale profesorului dela Academia teologică din Gherla. N. R.

care au jurat, și cerurile prin sângele lui Crist ne-au adus mântuirea.

Este grea lupta noastră întru apărarea liceului nostru, așa cum ni-l au dat străbunii: *greco-catolic românesc*, însă Dumnezeu bunul și puternicul ne va împrumuta putere să ni-l apărăm, căci este stropit cu sângele părinților noștri. Este grea creca ce ne apasă umerii, dar prin cruce ajungem la luceafărul biruinței, „prin cruce la lumină!”

I. Liceul năsăudean este greco-catolic.

Dela 1863 până la 1885 sigilul liceului năsăudean poartă inscripțiunea: „Sigilul gimnaziului greco-catolic din Năsăud”. Nimeni nu s'a rușinat de acest sigil, dela 1863 până astăzi.

Plini de admirație suntem pentru strămoșii noștri, cari au știut ceace popoare culte abia azi încep să aprecieze. Ei au voit ca liceul năsăudean să fie greco-catolic. „Instrumentul Fundațional”, prin care se înființează așezămintele de lumină ale grănițerilor, în frunte cu liceul, este iscălit în locul întâiu de vicarul Rodnei Gregoriu Moisil, iar la fine poartă *aprobarea Episcopului de Gherla Ioan Vancea*, dată la 1866, pe cum urmează:

„Subscrisul Ordinariat greco-catolic de Gherla ca atare, și tot deuna dată și ca inspector școlar suprem legal, cetind instrumentul fundațional prezent după toată estensiunea sa îl primește, îl ratifică, și-l aprobăază „cu acea umilită observare: că fiind române greco-catolice toate institutele de învățământ „și creștere, înființate și înființându pe baza acestui instrument fundațional, în toate locurile, în cari e vorba despre: Ordinariatul sau

„consistorul diecezan respectiv, se înțelege „apriat Ordinariatul și Consistorul greco-catolic „din Gherla și adauge prea umilita rugare: ca „în prea înalta sancțiune să se espună prea „grațios, că aceste institute de învățământ și „de creștere sunt și au de a fi institute „române greco-catolice, prin urmare substau „pe totdeauna legilor în vigoare pentru institutele greco-catolice“.

Știau bine strămoșii noștri, că spiritul creștinismului curat trebuie să străbată toate încăperile școlii, fiindcă nu poate să biruiască decât poporul crescut în școala spiritului. Nu poate să fie român, cu adevărat suflet românesc, acela care nu vede în biserică pe mama școlii românești, deși a fost o mamă zdrențoasă și în truda ei amară nu i-a putut hărăzi averi.

Știau bine strămoșii grănițeri, că e bine să fie utilizate forțele educative ale bisericii și dacă azi ar trăi ei ar susține cu toată energia, că locul bisericii în agrul culturii noastre naționale nu poate nimeni să-l ia. În veacul destructiv al corupției universale de azi se accentuiază tot mai mult puterea constructivă a principiilor lui Crist, bazate pe tradiții de veacuri. Dascălul ca Foerster declară, că sunt cei mai înverșunați luptători pentru școala confesională creștină. Franța radicală, Belgia și Anglia astăzi accentuiază tot mai mult trebuința școlilor conduse de biserică și particulari.

Știau bine bravii noștri părinți, că legea creștină este temeliea statelor și moravurile creștinești-grănițerești nu au trebuință de primenire prin moravuri de import. Ce poate să fie mai dureros, decât cazul de curând în-

In 11 Noemvrie c. s'a ținut la *mormântul marelui arhieru Inocențiu Micu Klein* din din biserica „Sergio e Bacco“ din Roma, un înălțator festival românesc, patronat de societatea „Mormintele eroilor“, care a așezat acolo o frumoasă placă de marmoră. Ținut în prezența unui public din cel mai ales, festivalul, asupra căruia sperăm să mai putem reveni, a contribuit foarte mult la ridicarea prestigiului elementului românesc din cetatea eternă.

In 8 Noemvrie c. — sf. Dumitru — s'a săvârșit din partea pâr. Cecil Demianu proto-popul Țării Oașului, *sfințirea bisericii din Târșolț* (eparhia Gherlei). Actul acesta, la care au participat foarte mulți, a fost pentru întreg ținutul acela un prilej de înălțare sufletească, iar pentru Târșolțenii părintelui Dredeanu, cari au jertfit foarte mult pentru biserica lor, o binemeritată răsplată.

Din prilejul congresului preoților ortodocși din Ardeal, ținut de curând la Arad, d. N. Iorga, care a fost salutat din partea congresului, le-a răspuns cu următoarea depeșă, care merită a fi reținută: „Legat cu inima de cea mai veche religie a celor mai mulți Români mă țin și de acum înainte gata să-mi fac datoria față de dânsa“. — Interesantă definiție a ortodoxismului! Și curioase motive, pentru cari cineva poate fi legat de o religie!

Gazetele anunță, că în *jurul unificării bisericii ortodoxe* adusă de nou în discuția sf. Sinod, s'au renoit vechile divergențe de principii între Sinod și ministerul de culte. Ambele aceste autorități își au proiectul lor aparte și astfel, cu toate stăruințele guvernului, nu e nădejde că unificarea să se poată face în cursul actualului sesiuni a Sinodului.

Pe la sfârșitul lui Septemvrie s'a ținut la Washington o conferință a episcopatului catolic din Statele Unite ale Americii, în care

chestiunea presei catolice a fost pe planul întâiu. Reamintindu-se, că sf. Părinte al Romei a declarat pe sf. Francisc de Sales de patron al gazetarilor și scriitorilor catolici, s'a hotărât ca în Dumineca dinaintea sărbătorii acestui sfânt, să se aranjeze o mare colecție pentru presa bună în țara întreagă. Toate predicile din aceea zi s'au ocupat de această importantă chestiune.

Din sumele intrate la Vatican pe urma apelului sfântului Părinte Pius al XI-lea — a căror listă urmează a se publica din vreme în vreme în coloanele ziarului „L'osservatore Romano“ (numărul din 4 Nov. are lista 51-a), — *Papa a cinstit de curând 250.000 lire* pentru populația mizeră și orfanii de războiu ai Austriei.

In numărul din 19 Octomvrie al ziarului „Adevărul“ se publică un interesant articol al dlui N. Batzaria despre „*Criza patriarhatului ortodox*“. In numărul viitor vom reține din el părțile mai însemnate.

Știri mărunte.

Personale. Miercurea trecută, I. Prea-sfinția Sa pâr. mitropolit VASILE a plecat la București pentru a participa la lucrările Senatului. Data întoarcerii încă nu se cunoaște.

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe d. N. Șandru de învățător al noiei școli de meserii inaugurate la atelierele Orfelinului, concretându-i și conducerea căminului orfanilor acelei școli. Ca director funcționează și aici pâr. Valeriu Suciu, profesor al școlii normale.

Concurese. P. V. Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 15 Decemvrie c. concurs la parohiile *Mușca* (prot. Roșiei), *Fărău* (prot. Murăș-Uioara) și *Gâlda de sus* (prot. Alba-Iuliei).

— P. V. Ordinariat de Lugoj publică, cu termenul de 30 Noemvrie c., concurs la parohiile

Densuș (vicariatul Hațegului) și *Lățunaș* (prot. Vărădiei).

Directorul șulufan s'a convocat pe zilele de 26—7 Noemvrie c. pentru a se pronunța asupra gestiunii din urmă a fundațiunii regretatului mitropolit Alexandru Șt. Șulufiu.

„**Blajul**“ în capitală. Permutând în această formă titlul celor câteva coloane din aproape toate cotidienele mari ale capitalei, ținem să constatăm, că orașul nostru școlar n'a isbutit nici până azi să poată avea corespondenți destoinici la aceste cotidiene. Și aceasta nu pentru că nu s'ar găsi la noi oameni, cari să se angajeze, chiar și gratuit, la acest serviciu, ci pentru că — și aici ne gândim la un caz concret petrecut cu direcția ziarului „*Universul*“ — corespondențele cari ar merita să vadă lumina tiparului sunt aruncate la coș, iar corespondenților cari solicită o lămurire a acestei atitudini ciudate, nici măcar nu li-se răspunde. Se publică în schimb corespondențe ca cea din Nr. 287 (8 Noemvrie) a Universului, unde putem citi sub titlul *Blaj* următoarea nostimadă: „Incendiu — In comuna Feisa (!) un incendiu mare a prefăcut în cenușe (?) șurile a 5 gospodari împreună cu nutrețul din ele. A fost mare noroc, că au venit în ajutor pompierii sași din comuna vecină Jidveiu, precum și din comunele Căpâlna inf. și Sf. Măria a venit mulțime de oameni, cari au ajutat la stingerea incendiului. Paguba face cam 100,000 Lei“. — Așa informații are primul nostru ziar „*Universul*“ în țară! Și așa este reprezentat „*Blajul*“ în capitală! Halal de gazetărie! — Felicitările noastre dlui director Popescu.

Locale. Măine, Dumineca săptămânei a șeptea după Înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. Iosif Bucur, revizor arhidiecezan, iar Miercuri, sfinții arhangheli Mihail și Gavril, pâr. Dr. Ioan Coltor, profesor al academiei de teologie.

— Săptămâna trecută s'a constituit, sub prezidiul pâr. canonic Dr. Ioan Bălan, *societatea „Corul catedralei*“, alegându-și de secretar pe d. Simion Gîzdavu, iar de casier pe d. Victor

Amplat la un liceu ardelean?! Un părinte din Oltenia oferă unui director de liceu parale, pentru ca fiul său să poată cheltui în casele de toleranță, cu femei pierdute...

Pe calea episcopiei de Gherla se înființează liceul. Oameni providențiali, ca vicarii Rodnei trimiși din partea Ordinariatului gr.-cat. de Gherla au partea leului la înfăptuirea planului măreț de a ceda averile grănițerești pentru scopuri culturale. In fruntea întâiului comitet al Fondurilor grănițerești din Năsăud stăsim pe vicarul Macedon Pop, care împreună cu alții înduplecă pe reprezentanții comunelor grănițerești, în special pe cei de după târg, să destineze averile spre scopuri culturale.

Tot pe calea Ordinariatului de Gherla se completează liceul la 8 clase și se obține dreptul de publicitate. Arhiva episcopiei de Gherla are un dosar întreg, în care se poate vedea sollicitudinea părințească a bisericii față de instituția de cultură, ce era gimnaziul greco-catolic din Năsăud.

La 1865 guvernul transilvan cere Ordinariatului să înainteze clasificările gimnaziului în Năsăud pe semestrul I. Ordinariatul supraveghează toată instrucția și garantează în special conduita morală a profesorilor. A fost zădărnice, că un profesor suspect de ateism a trebuit depună mărturisirea de credință la Gherla.

La 3—4 Iulie 1871 se ține întâiul examen de maturitate, fiind de față vicarul Grigore Moisil. La 4 Octomvrie 1888 se face aniversarea 25 ani dela înființarea liceului și sfințirea noului edificiu. Episcopul Ioan Szabo ia parte la acest praznic grănițerec și în discursul său centuiază limpede: „Institutul stă sub patro-

najul meu“, iar mitropolitul Blajului Dr. Ioan Vancea este salutat în toastele oficiale.

Inainte cu 2 ani începe cărmuirea unguerească să deschidă lupta pentru strivirea noastră națională și aci în graniță. Vicarul Grigore Moisil se plânge într-o adresă către Ordinariat, că inspectorul școlar regesc Iuliu Havas din Bistrița vrea să deschidă în Tiha, Salva și Telciu școli comunale, cari să nu mai aibă nimic comun cu biserica. Motive găesc unguerii, căci se impută confesiunilor, că nu au grijă de școalele lor și trebuiesc ori închise ori prefăcute în școale comunale luate în senzul ungueresc. Ordinariatul ia măsuri de apărare imediat așa, că episcopul Gherlei scrie prefectului dela Bistrița, baronului Dezideriu Banffy, cerând să respecte drepturile bisericii gr.-cat. asupra școlilor sale din graniță.

Intre șovinistul unguer Banffy și episcopul Szabo se începe o luptă la cuțite pe tema școlilor profesionale, ce Ungurii voiau să le vadă libere de ingerința bisericii sub pretextul că vreau să le facă comunale. Se schimbă o serie întreagă de adrese vehemente, până ce în cele din urmă episcopul scrie ministrului unguer. Ministrul Trefort cu o perfidă atitudine ia în apărare pe Banffy. Arhierul Szabo cearcă atunci sprijin și la mitropolitul Blajului Dr. Ioan Vancea. Durere, totul este zădarnic. Infamul prefect Banffy dela Bistrița, numit comisar regesc cu puteri depline peste averile grănițerești, interzice Comitetului Fondurilor orice corespondență oficială cu Ordinariatul de Gherla și în acest chip devine iluzoriu dreptul bisericii de suprainspecțiune și conducere asupra școlilor năsăudene. Impăratul Francisc Iosif

aprobă la 31 Dec. 1888 în Viena statutele banffyane, cari înlătură biserica dela suprainspecțiunea și conducerea școlilor năsăudene, dând acestora caracterul de fundationale (alapítványi) din punctul de vedere al susținerii, și comunale (községi) din punctul de vedere al suprainspecțiunii și conducerii (felügyelet és vezetés).

Această lovitură dureroasă pentru întreaga grănițerime a fost primită de toată suflarea grănițerească cu adâncă indignare națională. Astfel se explică, cum de încă în acelaș an 1888 advocații Lica și Manu, în numele tuturor comunităților aparținătoare fostului regiment al II-lea român de graniță, înaintează o petițiune episcopului de Gherla „*pentru susținerea confesionalismului la institutele de învățământ din Năsăud* și pentru alcătuirea statutelor de administrare a averii acelorora în înțelesul literelor fundationale“.

Impotriva obraznicului atac banffyan se ridică întreaga grănițerime și la 27 Dec. 1892, ținând la Năsăud o adunare impozantă a reprezentanților tuturor comunelor grănițerești. Ținta acestei adunări este apărarea voinței strămoșilor, depuse în „*Instrumentul fundational*“, în special *caracterul confesional al școlilor năsăudene*, care după voința fondatorilor trebuie să rămână neatins „*pentru totdeauna*“ cât vor exista aceste institute. Numărul reprezentanților atinge cifra de 106 și toți cu un singur glas cer respectarea voinței sfinte a fondatorilor.

Fodor. În comitet au mai intrat d. Flaviu C. Domșa, doamna Mărioara Caliani și doamna Eliza Bodocan. Ca dirigent al corului s'a ales d. Eugen Hopârtean. Noul cor, cărui îi dorim viață mai lungă decum au avut altele, și'n deosebi o activitate cât mai bogată, funcționează în cadrul unor statute aprobate de P. V. Consistor arhidiecezan.

— Incepând de Joi, o aleasă trupă dela Teatrul național din București, de sub conducerea dlui I. M. Sadoveanu, a dat trei seri de-a rândul reprezentații teatrale din cele mai bine reușite. S'a jucat Hamlet, Vlaicu Vodă, și câteva piese mai mărunte, fiind privite toate de Blajul întreg și foarte mulți din satele apropiate.

Nouă bilete de 500 Lei. Lăsând execuția biletelor actuale de 500 Lei foarte mult de dorit, falsificările au început pe o scară întinsă, mai cu seamă în străinătate. De aceea Banca Națională, de acord cu guvernul, a hotărât preschimbarea acestor bancnote. Noile bilete se tipăresc la Paris, după desemele făcute de pictorul Verona. Noua hârtie de 500 Lei va fi cam de mărimea bancnotei de 100 Lei, dar ceva mai lată; desemnul este în 4 culori, iar filigrama este așa fel făcută, încât orice falsificare este eschisă. Preschimbarea se va începe afirmative la începutul lui Decembrie, făcându-se retragerea bancnotelor de azi treptat prin ghișeele Băncii Naționale. În câteva luni e vorba ca operațiunea să fie terminată.

Pentru ucenicii de meserii. Ni-se cere publicarea următoarelor șire: »In numele ucenicilor dela școala statului îmi țin de plăcută datorință a mulțumi și pe calea aceasta dlui Ioan Petri, pentru frumosul dar de aproape 1000 Lei, din care au putut fi provăzuți cu cărți de rugăciuni potrivite. — Sibiu — I. Isaicu, preot-profesor».

† **Rudolf Rițiu**, vice primarul și primarul substituit al Blajului, »baci Rudi«, cum îi zicea toată lumea, s'a stins la 9 Noembrie c. în anul 75 al etății. — Dumnezeu să-l ierte!

Telefonul „Unirii.“

M. Sibiu. Spuneți, Vă rușăm, domnilor dela oficiosul Dvoastră, că citind articolul atât de grav din fruntea ultimului număr, ne-am așteptat la concluzii mai serioase. Așa însă, am răs una bună.

„Infrățirea“ Cluj. Oricât de mult ați crede, în legătură cu aniversarea sfântului Iosafat Kunczevi, că »ceace vrea papalitatea este născut din omenești poște de stăpânire și grandoare și oricâte mii de credincioși s'ar ruga pentru sufletele victimelor catolicismului în Orient, ele tot victime rămân«, fiindcă »unirea pe care papalitatea a încercat-o totdeauna este o imposibilitate de fapt«, lucrurile stau puțin altfel. »Universalitatea visată de Mântuitorul Isus« există de fapt — și dacă nu complete, fiindcă a spus-o doar Dănsu, că așa nu va fi niciodată — în sinul bisericii române, care, dacă este neobosită într-o căuta să apropie de sine toate popoarele, o face din dispoziție dumnezească, iar nici decât »din poște de stăpânire și grandoare.« Și dacă sf. Iosafat Kunczevi a putut să fie acum 300 de ani »o victimă«, cum spuneți, ori mai curând un martir, cum este, aceasta nu înseamnă că cele peste 3 milioane de Ruteni uniți cu biserica Romei — în același sens ca și credincioșii bisericii noastre (!) — ar fi și o »victimă ale catolicismului în Orient«. — Că apoi cât este de puternic la biserica ortodoxă a Răsăritului »caracterul de... independență de cele omenești«, s'o lăsăm incurcată, fiindcă o discuție pe tema aceasta ar putea să Vă supere și pe noi nu ne arde de această.

G. București. Vă mulțumim pentru cele trimise, fiindcă într-adevăr ultimul număr (Noembrie) din revista »Peninsula Balcanică«, în care se schițează, cu multe amănunte, persecuțiile mai noue ale Grecilor împotriva Aromânilor, merită întreagă atenția noastră. Vom scrie poate și noi ceva în legătură cu acele persecuții, patronate, evident, și de oficialitatea ortodoxiei fanariote, dar n'ar strica să se trimită acest număr special al revistei și tuturor chiriachiilor bisericii ortodoxe române, pentru a putea medita asupra binelui ce rezultă pentru frații noștri din alte ținuturi de pe urma legăturilor noastre cu »patriarhul ecumenic« al Țarigrădului.

B. Oradea-mare. Da, am văzut și numărul din 11 Noembrie (44) al revistei »Legea Românească« și dacă nici în acest număr nu se sufliă nimic relativ la cifrele noastre, înseamnă că ar fi fost mult mai cuminte să nu fi scormonit de loc această chestiune. Spuneți deci salutarile noastre părintelui asesor Dr. Munteanu, punându-i în vedere, că la noul buget pe 1924 îl vom preveni, ca nu cumva să fie ispitit a veni iarăși cu »cifrele« sale, blamându-se pe urmă de nou ca și de data aceasta.

S. Roma. Fiindu-ne spațiul foarte redus, a trebuit să mai tăiem câteva. Vom da însă mai com-

plet cele referitoare la festivalul din 11 Noembrie c. dela mormântul marelui Inochentie.

R. Sâmpetru. Suma trimisă am primit-o. Drumul de care ne scrieți s'ar putea face bunăoară de Marți într-o săptămână, având la Teiuș tren la 7:30 dimineața și la 4 după masă.

V. Târgu-Murăș. Toate-s în ordine.

Important de știut

Cu deosebire pe timpul schimbărilor climatice de toamnă.

Fața crepată ori înăsprită de vânt, mâinile ori alte organe alterate de frig, revin la normal, devenind albe și frumoase, prin miraculosul Preparat patentat alui Dr. Biró

Crema — Floarea-Reginei

Borcan de probă Lei 18
Borcan mare „ 25
Săpun — Floarea-Reginei „ 20

Rheuma, ischias și alte maladii provocate de frig se vindecă prin Preparatul patentat alui Dr. Biró

„CASTANIN“

— Extract de castane — Prețul Lei 20.

Depozit principal: Farmacia Dr. Biró
Cluj Piața Unirii 6.

Se poate avea și la toate farmaciile mari și la droguerii! (86) 1-12.

Om în vrâstă,

nebeutor și încă voinic spre a îngriji de 6 cornute și de curte, singur sau numai cu o fiică sau rudă fată harnică, putând servi în casă, se caută la o vie mare în județul Prahova, la proprietar catolic.

Adresa, condițiile și recomandăția preotului localnic sunt a se trimite la »Unirea« — Blaj. (87) 3-3.

„Unirea“

Nu-i iertat să lipsească de pe masa nimănui.

Abonamente se pot face oricând!

TUSA

bronchita, dureri de plămâni, dureri de piept, otita în stadiul prim, guturaiul, astma etc. vindecă cu succes unul din preparatele următoare: CEAIUL CARPAȚILOR VOREL, BONBOANE PECTORALE VOREL în plicuri și cutii, SIROPUL CARPAȚILOR VOREL, GUDRONUL VOREL.

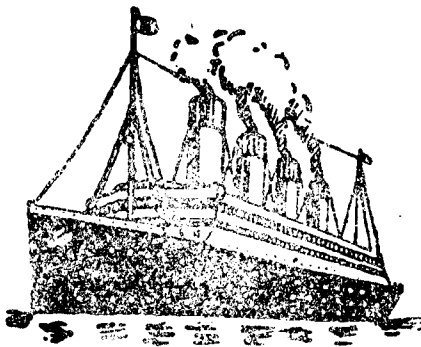
Veți alege, după plăcere, unul din aceste specialități. Le găsiți la drog. și farm.

Dep. central: FARMACIA VOREL, Piatra Neamtz.

THE ROYAL MAIL LINE

Cea mai veche societate de navigație.

Fondată în anul 1839. Călătorie comodă.

New-York, Canada, Brazilia, Argentina, Cuba și Mexic etc.

În fiecare săptămână pornește vapor din Hamburg, Cherbourg și La-Rochelle

Pentru orice fel de deslușiri, vizarea pașaportului și alte formalități să ne adresăm la

COMPANIA „TRANZIT“

(81) 5-50

București, Calea Griviței Nr. 153 și la filiala Timișoara, »Hotel Coroana«.

Banii trimiși din America prin noi se pot avea în timp de 8 zile.